

שיחות אל־יעזר

שיחות ומאמרי הגאון רבי אליעזר געלדצעהלער זצ"ל
ראש ישיבת 'אור ישראל'

פרשת תצוה-זכור

גליון 8

להערות ותיקונים, ולקבלת השיעור מידי שבוע
נא לפנות ל sichoseliezer@gmail.com

כבוד חברים ומחייית עמלק שבתוכנו °

כבוד הזולת

יש להתבונן בסדר הפרשיות בענין המשכן. בפרשיות תרומה-תצוה בא בתורה מצוות הקב"ה למשה רבינו להביא תרומה מבני ישראל ולבנות ממנה המשכן וכל כליו ובגדי הכהונה, ובסוף הציווים על חינוך המשכן. בפרשיות ויקהל-פקודי מספרת התורה איך שמשה רבינו מעביר את דברי ה' במצות המשכן בכל פרטיה ודקדוקיה לבוני המשכן ולנדיבי הלב. אכן יש לשים לב על עוד דבר שחוזר פעמיים בסמוך לפרשיות הללו, והוא מצות השבת. אולם יש שינוי בסדר הדברים שבאה מצות השבת בשתי הפרשיות הללו, שהרי כשה' מצוה למשה רבינו לבנות המשכן, באו קודם בארוכה גדולה כל כלי המשכן ובגדי כהונה, ואף סדר חנוכת המשכן, ורק אח"כ מופיעה מצות שבת בפרשת כי תשא (שמות לא יב-יז). אבל כשמשה רבינו מצוה על המשכן, הוא מקדים להזהיר על השבת כהקדמה לבנין המשכן, וכמו שרש"י (שמות לה ב, ד"ה ששת) מבאר וז"ל, הקדים להם אזהרת שבת לצווי מלאכת המשכן לומר שאינה דוחה את השבת עכ"ל.

בביקורי עתה בארץ ישראל שמעתי מהגאון רבי פישל ראבינאוויטש (שליט"א) [זצ"ל] ראש ישיבת רוז'ין בירושלים, דבר נפלא מאד בטעם הדבר. הוא אמר בשם הכלי יקר (שמות לה ב) שהשבת והמשכן הם שתי עדיות, בשבת אנו מעידים 'כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת'. ו'משכן העדות' הוא עדות לכל באי עולם שהשכינה שורה בישראל ושה' מחל לנו עון העגל. ולכן הקדים הקב"ה מצוות המשכן, מפני שהוא מעיד על רוממות ישראל וקדושתם ששכינה שורה ביניהם, והשי"ת חס על כבודם של ישראל, ורק אחר כך צוה עליהם את השבת. אבל משה רבינו כשמוסר דבר ה' לישראל, מקדים להזהיר על השבת, שכולו אומר כבודו של בורא עולם ויוצר

בראשית, ורק אחר כך מפרט את ציווי המשכן. ובסדר ההקדמה הזאת יובן גם שאין המשכן דוחה את השבת כמו שכתב רש"י, כי כבודו של מקום אינו נדחה מפני כבודם של ישראל.

ומלבד זה שיש כאן ביאור נפלא בגודל אהבת ה' לישראל, יש גם לימוד בשבילנו בחיי יום יום. דהנה עה"פ (דברים יא כב) 'לאהבה את ה' אלקיכם ללכת בכל דרכיו ולדבקה בו', דרשו חז"ל (ספרי עקב מט) ללכת בכל דרכיו, אלו הן דרכי מקום ה' אל רחום וחנון, מה הוא נקרא רחום וחנון אף אתה היה רחום וחנון. ולכן יש לנו בזה מוסר השכל נורא בבחינת 'והלכת בדרכיו'. צריכים לדעת שהרבה פעמים צריך האדם לבחור אם להקדים כבוד עצמו או כבוד חברו, וזה לא תמיד כל כך פשוט לוותר על עצמך בשביל חברך, אבל יש לנו להתבונן בפרשה איך שהקב"ה מקדים כבודם של ישראל, ואיך שמשה רבינו מחנך את בני ישראל להקדים כבודו של מקום.

ויותר מזה אנו רואים במשנה (אבות פ"ד מ"א), 'איזהו מכובד המכבד את הבריות', שלא רק שהאדם אינו מאבד מלהקדים כבוד חברו, אדרבה, זה עושה את האדם למכובד יותר. ואציין רק מה שראו עיני עתה, באותה שמחה שפגשתי את הראש-ישיבה רבי פישל, השתתף הגאון רבי אברהם גניחובסקי (שליט"א) [זצ"ל] מראשי ישיבת טשעבין, תלמיד חכם עצום ובקי בכל חדרי התורה, מגאוני הדור בלי ספק, והוא עמד שם בצד והתנהג בפשטות ושפלות בלי שום נדנוד של כבוד. השתוממתי על המראה איך שהוא עמד בפני כל אדם שבא לדבר איתו, ודחפו אותו כאחד אדם, ובאמת 'איך בין ארויס פון די כלים' מהענווה ומהפשטות, זה ממש 'והלכת בדרכיו', ואיזהו מכובד המכבד את הבריות. וזה חידוש שרואים יותר בארץ ישראל, כמו שאמרו חז"ל (סנהדרין כד.) 'נועם אלו תלמידי חכמים שבארץ ישראל, שמנעימין זה לזה בהלכה', יש שם ת"ח מופלגים שיושבים שנים ארוכות בקרן זווית באיזה שוהל ולומדים כל היום וכל הלילה ובקיאים בכל התורה כולה ואין עושים שום עסק מעצמם. זה עשה עלי רושם חזק מאד, וזה באמת חלק מהרוממות ומהחיים הרוחניים בכלל שיש בארץ ישראל וחסר אצלנו באמעריקא, ויכולים ללמוד מזה קצת לצאת מהאנוכיות שלנו. זה הדרישת שלום שלכם מארץ ישראל.

נחזור לעניננו. צריכים לזכור להקדים כבוד חברך על כבוד עצמך, בלי שום חשבונות ותירוצים. וזה כעין מש"כ (תהלים לד, יג-יד) 'מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב, נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה', היינו שמי ששומר פיו ולשונו מאריך ימים. אם תשאל לאנשים אם הם מקפידים לשמור שפתיהם מדבר לה"ר, תגלה שאף אחד אינו מדבר רע חלילה, רק יש לו סיבה למה הגנות שדיבר עכשיו על פלוני ואלמוני אינו באמת לה"ר, אלא ממש מצוה ולתועלת וכדו'. לכן החפץ חיים זי"ע שלא דיבר לשוה"ר כפשוטו ממש, אכן זכה לזקנה מופלגת והאריך ימים כפשוטו, ואנשים האלו שאינם מדברים לה"ר עם פלפולים, אזי האריכות ימים שלהם זה גם עם פלפולים... הם מאריכים ימים רק אין הכוונה ממש אריכות ולא ממש ימים... וכן בעניננו, תראו שהאנשים המכובדים באמת הם מכבדים את הבריות כפשוטו, זו המציאות. וזה מה שיש לנו ללמוד מסדרי הפרשיות כאן.

וזה מרומז במה שקראנו בשבת שעברה 'ויקחו לי תרומה' (שמות כה ב), וידועה הקושיא שלכאורה תרומה נותנים ולא לוקחים, והול"ל 'ויתנו' לי תרומה. אלא הביאור הוא, כשאדם נותן משלו לחברו וק"ו לה', גם אם חושב בלבו שנותן משלו ונחסר בזה, אבל הוא בעצם מקבל הרבה יותר ממה שנותן. ותראו שאדם שהוא תמיד לוקח כל מה שמגיע לו על פי דין, זה גורם שגם אחרים מתנהגים עמו כמדתו בשורת הדין, עד שאינם רוצים להתעסק עמו ולא נותנים לו שום דבר, לעומתו מי שלבו פתוח ויש לו נדיבות לב, אנשים אוהבים לתת לו, ולבסוף על ידי זה הוא מקבל יותר. ולכן צריכים לחשוב כשנותנים צדקה, וכשמקריבים קצת מעצמנו בשביל הזולת, וק"ו אם זה הקרבה לשם ה', שזה אינו 'ויתנו' אלא 'ויקחו', שאתה מקבל ומרויח לאין ערוך ממה שאתה נותן מעצמך.

היעדר שמו של משה רבינו

ידוע (עי' זוה"ק ח"ג רמו.) שפרשת השבוע היא הפרשה היחידה מלידת משה רבינו ע"ה עד משנה תורה שאין שמו מוזכר בה, והטעם הוא מפני שאמר לה' במעשה העגל 'ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת'

(שמות לב לב). ובפשטות ההבנה היא שזה עונש למשה רבינו על שדיבר קשות, מעין מה שאמרו חז"ל (מכות יא.) 'קללת חכם אפילו על תנאי היא באה', ולכן נמחה שמו מפרשה אחת בתורה, כאילו לא רואים את משה רבינו כ"כ. אבל יש כאן נקודה עמוקה יותר, ויש לבאר בהקדם דברי הגמ' (ב"ק סא.) 'כל המוסר עצמו על דברי תורה אין אומרים דבר הלכה משמו', ולכאורה צ"ע"ג וכי מפני שמסר נפשו על דברי תורה מגיע לו עונש שלא יזכירו דבר הלכה משמו, אדרבה וכי מי יותר ראוי שנלמד תורה מפיו מזה שממית עצמו עליה. אלא מבאר החידושי הרי"ם ז"ע (שפתי צדיק, תצוה יד) דבר נפלא, שבזמן שאדם מתייגע ומחדש דברי תורה יש בזה שני חלקים, יש את האדם הלומד ויש את התורה שנלמדת, וכשתנא או אמורא או כל חכם בישראל אומר דבר חידוש בתורה, מזכירים את שמו עליו, כי הוא בדעתו הקדושה כיוון וחיידש והמציא דבר הלכה זו על ידי עיון שכלו בתורה. אמנם מי שמוסר נפשו על דברי תורה, אזי במעשה מסירת נפש שעשה ויתר וביטל כל עצמיותו וכל הישות שלו בשביל התורה, ממילא אין אומרים הלכה משמו 'אמר רבי פלוני' כי הוא כמאן דליתא ואינו מציאות בפני עצמו, אלא נהיה אחד ממש עם התורה, ואומרים הלכה זו סתם, כי היא מתייחסת לתורה הקדושה בעצמה.

ולכן כיון שמשה רבינו מסר נפשו עבור כלל ישראל ועבור התורה באומר 'מחני נא', אזי ביטל כל המציאות שלו לגמרי. ולכן זה שאין אנו רואים שמו של משה רבינו בפרשה, אינו מפני שנמחק שמו חלילה, אדרבה, מפני שנתבטל ונתדבק כ"כ לתורה, עד שאין מקום בכלל להזכיר את שמו, כי הוא והתורה אחד. ממילא התורה שאנו קוראים בפרשה זו (שחלה תמיד סביב יום לידתו ופטירתו של משה רבינו), זו 'א שטיק משה רבינו', ולכן אין פרשה בתורה שמשו רבינו כ"כ נוכח כמו בפרשתנו, 'ואתה תצוה', 'ועשית' 'ולקחת' 'הלבשת' 'וחגרת' 'תקריב' 'תשפוך' 'תקח' וכו', כי הוא ואורייתא חד.

מקום קבורתו של משה

הפיל פור הוא הגורל לחודש שנים עשר הוא חודש אדר (אסתר ג, ז). ז"ל הגמרא (מגילה יג:) 'כיון שנפל פור בחודש אדר שמח שמחה גדולה, אמר נפל

לי פור בירח שמת בו משה, ולא היה יודע שבשבעה באדר מת ובשבעה באדר נולד'. ויש לבאר כל ענין טעותו של אותו רשע בנוגע לזמן פטירתו של משה רבינו, בהקדם מה שנאמר בענין (דברים לד ו) 'ויקבר אתו בגי בארץ מואב מול בית פעור ולא ידע איש את קברתו עד היום הזה', ויש להבין למה כ"כ חשוב לתורה לומר לנו שלא נדע לעולם מקום קבורתו של משה רבינו.

והענין הוא כמו שדיברנו כמה פעמים, שמשה רבינו הוא בחי' הדעת של כלל ישראל, ואיתא בזוה"ק (תיקו"ז קיב.) 'אתפשטותיה דמשה בכל דרא ודרא', דהיינו שכל השגה והבנה שיש ליהודי - עד סוף כל הדורות - בתורה, זה מכח ניצוץ של משה רבינו שיש בו, וכמו שהבאנו מה שנאמר בגמ' (שבת קא:): שאמוראים אמרו זה לזה 'משה שפיר קאמרת'. והנה אמרו רז"ל (אבות פ"ד מ"ד) 'מאד מאד הוי שפל רוח בפני כל אדם', ויש לשאול האיך יכול כל האדם לזכות למדרגה הזאת של 'עניו מאד', הלא היא מדתו של משה רבינו ואין זולתו, כמו שה' משבחו (במדבר יב, ג) 'והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה'. אלא פירש המאור עינים (תרומה ד"ה וזהו משנכנס), מפני שיש בכל אחד ואחד מאתנו בנשמתנו ניצוץ של משה רבינו כנ"ל, לכן ע"י שמתדבקים בה יכולים לזכות למדרגת הענוה של 'מאד מאד' הוי שפל רוח.

על פי הדברים האלה דורש המאור עינים פסוק הזה כמין חומר, 'ויקבור אותו בגיא', שמשה רבינו שהוא בחי' הדעת, נקבר ונגנז 'בגיא', כלומר בכל מי שאינו מתגאה אלא שפל בעיניו כגיא. 'מול בית פעור' הכוונה למ"ש חז"ל (סוטה ד:): כל המתגאה כאילו עובד ע"ז, היינו שמדת הענוה שזוכים ע"י שמתדבקים בניצוץ של משרע"ה היא עזר כנגד הע"ז הגדולה של הגאווה וההתנשאות. 'ולא ידע איש את קבורתו', דכיון שהוא ע"ה נגנז באותו גיא הנ"ל, אין לו קבר במקום מסוים באדמה אלא נגנז בתוך לבו ונשמתו של כל אחד ואחד 'עד היום הזה', דכל מי שמתדבק בתורה בבחי' גיא הנ"ל זוכה במקצת לאורו של משה רבינו עליו השלום.

והמן לא הבין את זאת, ולכן סבר שכיון שבז' באדר מת משה, נשארו כלל ישראל בהסתלקות בחינת הדעת ח"ו, ולכן יוכל להם בחודש זה המסוגל לפורענות. אבל לא ידע שאכן נסתלקה נשמתו הקדושה של משה רבינו

מהבשר ודם של גופו הטהור, אבל 'לא ידע איש קבורתו', שלא רק שלא נשארנו בלי הדעת והארת נשמתו של משה רבינו, אדרבה ואדרבה, 'בז' באדר נולד משה' אצל כל אחד ואחד מישראל כנ"ל, ולכן נתקשרו כלל ישראל יותר עם משה רבינו דוקא באותו ז' אדר שנסתלק בו. אלו דבריו הנפלאים של המאור עינים.

וזה קצת מעין מה שנאמר למעלה, שאין היעדר שמו של משה רבינו מעיד על חסרון נוכחותו, אדרבה, זה מפני שיש התקשרות יותר עמוקה בינו לכלל ישראל במה שמסר נפשו עליהם באומריו מחני נא. וזה לא הבין המן הרשע.

קליפת עמלק

אשר קרך בדרך ויזנב כך כל הנחשלים אחריך ואתה עיף ויגע ולא ירא אלהים (דברים כה יח) בספה"ק רואים שני ענינים הפכיים בשורש קליפת עמלק, אחד הוא הגבהות והשני הוא השפלות, כדלהלן. ויש לעיין איך יתקיימו שתי מידות-רעות הפוכות לכאורה בעמלק אחד. אמנם רק על ידי שנבין ונלמד מהות הקליפה הנוראה זו נוכל לקיים מצות מחיית זכר עמלק בשלמות.

זכרוני לפני הרבה שנים שמעתי מהרבי מסקאליע זי"ע שעמלק בגימ' ר"ם, דהיינו שעמלק הוא הקליפה של גאווה. והביאור בזה הוא, שכל יהודי מבין שלא בחר ה' במעמד הר סיני שרק כמה יחידים בודדים יהיו צדיקים ועובדי ה', אלא הקב"ה קירב את כל ישראל לפניו לעבודתו, להיות לו 'ממלכת כהנים וגוי קדוש'. וכמו בעבודת המקדש כל כהן מכיר את מקומו ועושה עבודה מיוחדת, אחד מדליק את המנורה, השני מיטיב את הנרות, השלישי מקבל דם התמיד והרביעי זורק וכו', כך הוא גם בכלל ישראל כולו, יש לכל אחד עבודה מיוחדת רק לו ולא יוכל להעשות על ידי חבריו, ולכן עבודתו של כל אחד ואחד חשובה מאד לפני המקום. וכשבני ישראל מבינים את זה יש אחדות ביניהם, כי ראובן מבין כמה חשובה ונצרכת היא העבודה של שמעון לפני ה', ושמעון מבין שאין לעבודתו שלמות בלי לוי. ולכן כל החשיבות שלי אינו כי אני צדיק גדול, אדרבה, כשאני לעצמי מה אני, אבל היחוס שלי הוא שאני חלק מ'ממלכת כהנים' וגם אני ממלא חלקי בתוך כל ישראל.

אבל עמלק, בגימטריא ר"ם, הוא מכניס לאדם גאווה לזלזל בכל יהודי אחר, ולחשוב שהוא יותר טוב ואינו צריך לחברו, וע"י הגאווה נוצר פירוד בכלל ישראל, שכל אחד אומר שרק עבודתו חשובה ורק הוא יודע לעבוד את ה', וזה מה שאמרו חז"ל (מגילה יג:): ליכא דידע לישנא בישא כהמן, באומרו 'ישנו עם אחד מפוזר ומפורד בין העמים' (אסתר ג, ח). היינו הלישנא בישא שמיחדת להמן העמלקי הוא, שבין כל העמים אין מהם שיש כ"כ הרבה פירוד כמו בכלל ישראל.

ואז אחרי שעמלק מפריד כל אחד לעצמו על ידי ור"ם לבכך ושכחת, והאדם פתאום מוצא את עצמו לבד ומסתכל על עצמו, הולך עמלק לצד שני ומתחיל לערוך חשבון הנפש בשביל האדם ומכניס בלבו כל מיני ספקות, עמלק בגמ' ספ"ק, האם אני באמת כ"כ חשוב וגדול שיחפוץ ה' בעבודתי, הלא אני יודע כמה התורה שלי שוה, כמה ערך יש לתפילה שלי, האם יתכן בכלל שיהיה לבורא כל העולמים נחת רוח ממני השפל והדל, 'היש ה' בקרבנו אם אין', מיד יבא עמלק (ע' שמו"ר בשלח כו, ב). וזו הכוונה במש"כ בספה"ק 'אשר קרך' מלשון קרירות, דהיינו, שבמקום שיהיה לב היהודי שמח בהתלהבות וחשק ודבקות לעבודתו יתברך, עמלק מכניס לאדם קרירות ושפלות לומר שאין שום ערך ושוויון לעבודה שלו. וכעין זה איתא בבית אהרן, ש'אשר קרך' הוא מלשון קרָה, שעמלק מכביד עבודת ה' על בני ישראל כקורה כבדה, וינהגו בכבודות להוציא מהם החשק והחיות בעבודת ה'.

ועוד יותר מזה מבאר הקאזניצער מגיד זי"ע (עבודת ישראל פ' זכור ד"ה זכור), לא רק שעמלק מכניס ספקות בלב האדם היש ה' בקרבנו, אלא יש לו גם מסקנא פשוטה, הוא משכנע את האדם שמכיון שאינו עובד ה' כראוי, וגם יש כ"כ הרבה עבירות קלות וחמורות בידו, 'עיף ולא ירא אלקים', אז ה' מואס בתורה ותפילה שלו ככתוב (משלי כא, כז) 'זבח רשעים תועבה'. ולכן, כיון שאתה ממילא בעל עבירה נורא ואיום ומאוס ומשוקץ בעיני ה', מה לך להתייגע בתורה ותפילה ותשובה וללחום עם היצר ללא כל תכלית, הלא בין כך ובין כך אינך רצוי לפני ה' ולא תהיה בגן עדן, לכה איעצך שלפחות עוה"ז יהיה לך, תהנה קצת מתאוות העולם, שמח בחור בילדותך ותלך אחרי עיניך.

משל למה הדבר דומה, לשריפה שפרצה בבית והאדם בתוכו, כמובן שהאדם יברח משם כל עוד נשמתו בו, ואף יסתכן לקפוץ מחלון או לעבור בתוך האש קצת בכדי להציל את נפשו. במה דברים אמורים, אם מרגיש שעל ידי הסכנות והיסורים הללו שמכניס את עצמו בהם הוא ינצל. אבל אם מגיע למסקנא שפשטה האש בכל הבית וכבר אבדה תקותו ולא יוכל לברוח, אז יתיימש ולא יתאמץ ולא יסכן את חייו, כי הוא כבר בן מות ממילא למה לו גם לסבול יסורים על לא תכלית. זהו מדת עמלק, שאומר לאדם 'ס'אי דאך סיווי פארפאלען', א"כ אין סיבה ללחום, אין סיבה להתייגע, אין סיבה לקום בבוקר ולהתעמל.

נמצאנו למדים, דרכו של עמלק הוא שקודם הוא מגביה את האדם גבוה מאד, ועי"כ גורם פירוד בכלל ישראל, שכל אחד חושב שרק הוא חשוב וראוי לפני המקום. ואז כשהאדם נמצא בלי כח של הכלל, בא עמלק ומשפיל את האדם ומכניס ספקות ויאוש בליבו 'היש ה' בקרבנו אם אין', וברגע שממילא אין חשיבות וערך לעבודת האדם, מביאו כבר לידי חטא ועון רח"ל.

אבל האמת אינה כן. צריכים לדעת ולהבין שלכל יהודי יש חלק אלוה ממעל, ויש לו נשמה קדושה חצובה מתחת כסא הכבוד. אכן יש ה' במקום הזה, יש ה' בקרבנו, בלי שאלות ובלי ספקות. וצריך שידע שגם אם חטא לה', וגם אם יש הרבה מקומות בעבודת ה' שיכול עדיין להתחזק, אבל ידע שה' חפץ בו, ורוצה בעבודתו, ובחר בו להיות לו חלק ה' עמו לקיים התורה והמצוה, וה' שומע תפילת כל פה ברחמים. ולכן אם אתה מרגיש שעמלק הצית עליך את הבית, 'ואתה עיף ויגע ולא ירא אלקים' חלילה, תברח מהר ותאמר לעמלק 'לא תשכח', היינו לא ת"ש כוח", כי עדיין יש לי תקוה לשוב ולהתקרב לה'.

'מלחמה לה' בעמלק מדר דר'. בכל יום ובכל עת ובכל שעה יש מלחמה עם עמלק, אך בשבת זו תקנו לנו חז"ל לקרוא בתורה המצוה של זכירת עמלק ומחייתו, ובכך לקיים מצות עשה מדאורייתא של זכירת מעשה עמלק, ועל ידי שמקיימים דברי חכמים זוכים למחיית עמלק בשלמות, וכדאיתא במדרש (תנחומא תצא ד) אתם מזכירים שמו למטה ואני מוחה שמו למעלה. ולכן כששומעים פרשת זכור צריך יהודי למחות כל זכר של עמלק שבקרבו, היינו הספקות והיאוש והגאווה שהוא מנסה לטמא אותנו בם, ולצעוק מעומקא

דליבא 'ימח שמו', ואם אנו עוקרים הקליפה למטה, אז זוכים שהקב"ה מוחה את עמלק מלמעלה.

'לין תכה'

אשר קרן בדרך. רש"י מביא מדרש חז"ל, וז"ל 'דבר אחר לשון קור וחום, צננך והפשירך מרתיחתך, שהיו כל האומות יראים להלחם בכם ובא זה והתחיל והראה מקום לאחרים. משל לאמבטי רותחת שאין כל בריה יכולה לירד בתוכה, בא בן בליעל אחד קפץ וירד לתוכה. אף על פי שנכוה, הקרה אותה בפני אחרים' עכ"ל"ק. כבר אמרתי לכם כמה פעמים, שמדת הליצנות אינה לצחוק ממילתא דבדיחותא בעלמא, אלא גדר ליצנות הוא 'אפלאכען אן ערענסטער זאך'. הלץ בדרך כלל אינו חכם גדול ונבון לחש, ודבריו אין להם שחר והיגיון, הלא רואים שהעמלקים בפועל נכוו מהאמבטי ויצאו בשן ועין, 'ויחלוש יהושע את עמלק לפי חרב', אבל זה כחו העצום של הלץ, גם אם הוא טיפש וסכל, וגם אם כולם רואים שהוא נכוה מכח הליצנות שלו, עדיין זה פעל חזק, וגרם להפשיר האמבטי לאחרים, ועל כגון זה אמרו 'ליצנות אחת דוחה מאה תוכחות', שגורם הרס רב וחורבן נורא.

הנוגע לעניינינו, לפעמים יש בחור שהתחזק באיזה חומרא בהלכה, ואפילו שאין להנהגה שלו מקור בהלכה אלא כך עשו אבותיו או רבותיו, ויש הרבה פעמים שבאמת אין מקור למנהג זה, אלא הבחור נוהג בעצמו כן מרוב תמימות ומרצון להתעלות ולעשות נחת רוח ליוצרו, והנה מגיע בחור אחר ומזלזל על זה בפניו ומתלוצץ עליו, היכן ראית לעשות כך וכך, ממתני נהיית מחמיר גדול כזה וכו', הלא הלץ הזה הוא ממש עמלק בעצמו ומקיים 'אשר קרן' עם כל הפירושים. וכבר אמרו חז"ל ('במות ו.ו.) 'כת לצים אינם מקבלים פני השכינה' כי הוא גורם קרירות נוראה שאפילו הוא אינו משיג בכלל. כי בחור שצחקו עליו על הנהגה טובה יתבייש להמשיך במנהגו זה ברבים, ואולי יתבייש בכלל להיות 'פרומער' בחור, ותוצאותיו מי ישורנה.

ויש לנו לשאת ק"ו בנפשנו, הלא אומרים בכל יום 'אז נבהלו אלופי אדום אילי מואב יאחזמו רעד נמוגו כל יושבי כנען' (שמות טו טו), וכי יש בינינו אחד

שמפחד לעבור על הלכה בשו"ע כמו אותו 'נבהלו', וכי פעם רעדנו ממש מחשש איסור, ואעפ"כ רואים שהם נתקרו ע"י מעשה הליצנות של עמלק, וזה על אף שעמלק נכווה 'אזוי ווי ס'דארף צו זיין', וק"ו בן בנו של ק"ו כמה קרירות יכולה להרוס אצלנו, שאין לנו הפחד כמו שצריך. ולכן צריכים להיזהר מאד שלא לזלזל ושלא לצחוק חלילה על שום מנהג טוב ושום ענין שמקבל אדם על עצמו להתחזק בתורה ויראת שמים. ואם עומדים בחברת בני אדם ואחד עושה ליצנות, צריך להשתיקו מיד, ואולי יקיים בזה גם מצות מחיית עמלק.

יה"ר שנמחה כל זכר עמלק בלבנו, ונקיים עצתה של אסתר המלכה להכניע את המן, 'לך כנוס את כל היהודים', וכן גם תקנו לנו המצוה של משלוח מנות איש לרעהו, שנבין שצריכים להיות באחדות, ונדע ונרגיש כי יש ה' בקרבנו בלי ספ"ק, וכך נזכה שה' יתברך ימחה שמו של עמלק למעלה בב"א.